

86
LT

FACTS

Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra

ISSN 1725-7042

Valymo paslaugas teikiančių darbuotojų apsauga

Visos darbo vietos yra valomos. Valymo paslaugų sektorius plečiasi, kadangi šios srities paslaugos vis dažniau perkamos. Nors šiame sektoriuje yra ir labai didelių valymo paslaugų rangovų, vyrauja mažos įmonės, daugelyje jų dirba mažiau kaip 10 darbuotojų.

Valymas yra svarbi užduotis, kurią gerai atlikus galima sumažinti tiek darbuotojų saugai ir sveikatai kylančius pavojus, tiek ir verslo sąnaudas, nes tai, pavyzdžiui, padeda pailginti darbovietės įrangos bei baldų naudojimo laiką ir išlaikyti gerą grindų paviršiaus būklę. Kai kuriose ekonominės veiklos srityse, kaip antai maisto gamyba ir viešasis maitinimas, netinkamas valymas gali sužlugdyti verslą.

Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra paskelbė ataskaitą, kurioje nagrinėjamos prevencijos priemonės, skirtos valymo paslaugas teikiantiems darbuotojams apsaugoti. Ataskaitoje (kurią galima nemokamai atsisiųsti iš agentūros tinklalapio) svarstoma, kokių sunkumų patiriama gerinant valytojų saugą ir sveikatą, ir nagrinėjami veiksmai, kurių imtasi siekiant gerinti valytojų saugą ir sveikatą.

Saugaus ir sveikatai pavojaus nekeliančio valymo problemos

Tendencija pirkti valymo paslaugas, konkurso paraiškas vertinant tik pagal siūlomą paslaugų kainą, reiškia, kad valymo įmonės patiria stiprų spaudimą mažinti išlaidas. Dėl to jos gali skirti nepakankamai lėšų darbuotojų mokymui ir kitai veiklai, kuri yra būtina siekiant užtikrinti darbuotojų saugą. Kadangi darbo sąnaudos paprastai sudaro didžiausią valymo įmonės išlaidų dalį, kyla grėsmė, kad nesąžiningi darbdaviai sieks įgyti pranašumo konkurse imdamiesi neteisėtų įdarbinimo metodų, pavyzdžiui, nemokėdami visos socialinio draudimo sumos arba pasinaudodami nelegaliu darbu.

Siekiant užkirsti kelią tokiai veiklai, imtasi veiksmų. Pavyzdžiui, socialiniai Europos partneriai priėmė bendrąją poziciją dėl įdarbinimo ir nedeklaruoto darbo pramoninio valymo sektoriuje, išleido sveikatos ir saugos atmintinę ir vadovą „Atrinkti vertingiausią“ (*Selecting best value*), kuriuo skatinama pirkimo konkursuose vertinti kokybę.

Menkas valymo ir valymo paslaugas teikiančių darbuotojų vertinimas gali trukdyti valymo paslaugų sektoriaus darbuotojų saugą ir sveikatą valdyti veiksmingai, pavyzdžiui, kai darbuotojams nesuteikiama tinkama įranga ir mokymas, nes darbdavys mano, kad ši užduotis nėra svarbi.

Dažnai gresiantys pavojai, rizikos veiksniai ir jų padariniai sveikatai

- Paslydimo, suklupimo ar kritimo rizika, ypač atliekant „šlapiuosius darbus“.
- Rizika patirti kaulų-raumenų sistemos pažeidimus, pavyzdžiui, dėl sunkių daiktų nešiojimo arba monotoniško darbo.
- Pavojingų medžiagų, kurių yra valymo priemonėse, poveikis.
- Sąlytis su valomomis pavojingomis medžiagomis, tarp kurių gali būti biologiškai pavojingų medžiagų, pavyzdžiui, pelėsių ar biologinių žmogaus atliekų.

- Psichosocialinės problemos, įskaitant su darbu susijusį stresą, smurtą ir patyčias.
- Elektros šoko rizika nuo naudojamų darbo įrangos.

Dažnai pasitaikantys su valytojų darbu susiję sveikatos sutrikimai:

- susižalojimai paslydus, suklupus ar nukritus;
- kaulų-raumenų sistemos sutrikimai;
- su darbu susijęs stresas, nerimas ir miego sutrikimai;
- odos ligos, pavyzdžiui, kontaktinis dermatitas ir egzema;
- kvėpavimo sistemos ligos, įskaitant astmą, ir
- širdies ir kraujagyslių sistemos ligos.

Valymas dienos metu

Valymo darbai dažnai atliekami neįprastomis darbo valandomis, o anksti ryte, vakare arba naktį. Su darbuotojais gali būti sudaryta ne visos darbo dienos arba laikina darbo sutartis, jie neretai dirba daugiau kaip vienoje darbo vietoje. Tokio pobūdžio darbą dirbančio darbuotojo saugai ir sveikatai gresia didesnė rizika. Nors kai kurių darbo vietų negalima valyti įprastomis darbo valandomis, daugeliu atveju tai daryti galima, ir tokių darbo valandų pasirinkimas gali būti naudingas valymo įmonei, darbuotojui ir klientui.

Švedijos valymo paslaugų samdoma įmonė paslaugas ėmė teikti dienos metu. Valyti dieną pradėta apmokius visus darbuotojus šioje valymo įmonėje. Klientas turėjo naudoti dėl geresnės paslaugų kokybės, kurią užtikrino tiesioginis kliento ir valytojo kontaktas, o valymo įmonėje sumažėjo darbuotojų kaita, nes valytojai pirmenybę teikė dieniniam darbui, padidėjo darbuotojų pasitenkinimas darbu, darbo sąlygos tapo saugesnės bei sveikesnės.

Rizikos vertinimas

Valymas įmonėse retai laikomas svarbia veikla. Dėl to gali stigtis su šiuo procesu susijusių pavojų ir rizikos suvokimo ir gebėjimo tinkamai atlikti rizikos vertinimą bei įgyvendinti prevencines priemones.

Rizikos vertinimas yra labai svarbus užtikrinant tinkamą darbuotojų saugą ir sveikatą, o veiksminga prevencija galima taikant penkių etapų metodą:

- nustatykite pavojus ir tuos, kam jie gali pakenkti;
- įvertinkite riziką ir jos veiksnius suskirstykite pagal svarbą;
- nuspręskite, kokių prevencinių priemonių imsitės;
- įgyvendinkite savo sprendimus;
- stebėkite ir persvarstykite prevencines priemones, siekdami užtikrinti jų veiksmingumą (!).

Kai valymo darbai atliekami pagal rangos sutartis, gali kilti papildomų sunkumų, nes klientas ir valymo įmonė turi veikti kartu, siekdami užtikrinti, kad rizika būtų nustatyta, pašalinta arba valdoma.

Išvados

Pranešimo esmę galima apibendrinti taip:

- rinkitės valymo paslaugas pagal vertę, o ne pagal kainą;
- valymą organizuokite dienos metu;
- vertinkite valytojus ir jų atliekamą darbą – jei jis atliekamas netinkamai, tai gali sužlugdyti jūsų verslą;

(!) *Factsheet 81*, „Rizikos vertinimas – raktas į saugias darbo vietas“ (<http://osha.europa.eu/publications/factsheets>).

„Atsargiai – pavojingos medžiagos“. Kūrėjai: Igor Banaszewski, Monika Wojtaszek. Maloniai leidus profesinės saugos plakato konkurso organizatoriui – Centriniam darbų saugos institutui, – Nacionalinis mokslinių tyrimų institutas, Lenkija.

- į valymą žiūrėkite kaip į svarbią užduotį, kuri darbuotojams gali kelti konkretų pavojų ir riziką;
- įvertinkite riziką, kylančią valymo paslaugas teikiančiams darbuotojams, ir įgyvendinkite prevencines priemones;
- dalykitės sveikatos ir saugos informacija su visomis susijusiomis šalimis, tarp jų ir su kliento bendrove, valymo įmone, pastato savininku, pačiais valytojais.

Išsamesnė informacija

Išsamesnės informacijos ir ataskaitas „Valymo paslaugas teikiančių darbuotojų apsauga“ ir „Valymo paslaugas teikiančių darbuotojų darbo rizika ir sveikata“ galite rasti agentūros tinklalapyje (<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09006ENC/view>).

Socialinių partnerių leidinius, įskaitant geriausios vertės vadovą ir sveikatos ir saugos biurų valymo sektoriuje vadovą, galite rasti Europos Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių generalinio direktorato tinklalapyje (<http://ec.europa.eu/social/>).

Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ESPAÑA
Tel. +34 944794360, faks. +34 944794383
El. paštas: information@osha.europa.eu

© Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra. Leidžiama dauginti, nurodžius šaltinį. Printed in Belgium, 2009

